

AN EVALUATION ON THE SKILLS OF OBEYING TURKISH SPELLING AND PUNCTUATION RULES OF SYRIAN REFUGEES (THE SAMPLE OF ADIYAMAN TENT CITY)

SURİYELİ SİĞINMACILARIN TÜRKÇE YAZIM VE NOKTALAMA
KURALLARINA UYMA BECERİLERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME
(ADIYAMAN ÇADIRKENT ÖRNEĞİ)¹

M. Fatih ALKAYIŞ²

Abstract

“The creating texte” and “the texte review” methods are followed in this article. The article’s universe consists of all the Syrian refuges in the Tent City of Adıyaman; the article’s sample consists of high school graduate Syrian refuges between the ages of 18-19 in the Tent City of Adıyaman. The spelling and punctuation rules are the basic criterion for correct reading and understanding of an article. It is an inevitable situation that misunderstanding of sentence in Turkish language when a conjunction must be separate is written contiguous; and also when there is no punctuation after a word although it should be used. The spelling and punctuation rules must be complied with for avoiding such misunderstandings in the writing language. It is seen too important that using skills of Turkish spelling and punctuation of Syrian Refugees living in Adıyaman (Tent City) at this topic even the students/people whose native language is Turkish couldn’t still learn thoroughly, also mostly made mistakes. At this article; various assessments will be made on the spelling and punctuation rules of the Turkish compositions written by Syrian students living in Adıyaman city; and also some data will be given about those mistakes from the most frequently to the least. The data obtained will contribute for the steps to be taken about teaching Turkish to Arabian, and the studies will be done anymore.

Keywords: Turkish Language, Spelling and Punctuation, Syrian Refugees.

Özet

Bu makalede “metin oluşturma” ve “metin inceleme” yöntemleri izlenmiştir. Çalışmanın evrenini Adıyaman Çadırkent’teki bütün sığınmacılar, örneklemini ise yine Adıyaman Çadırkent’te yaşayan 18-19 yaş aralığındaki lise mezunu Suriyeli sığınmacılar oluşturmaktadır. Yazım kuralları ve noktalama işaretleri, bir yazının doğru okunup doğru anlaşılabilmesi için en önemli ölçütlerin başında gelir. Türkçede ayrı yazılması gereken bir bağlaç, öündeki kelimeye bitişik yazıldığında ifadenin yanlış anlaşılmalara yol açabileceği; sonuna virgül konması gereken bir kelimedenden sonra noktalama işareti kullanılmadığında anlamın farklı yerlere kayabileceği kaçınılmazdır. Yazı dilinde bu tür yanlışların ve anlaşılmazlıkların önüne geçebilmek için yazım kuralları ve noktalama işaretlerine uyulması gerekmektedir. Aslında, ana dili Türkçe olan öğrencilerin / vatandaşların bile hâlâ tam olarak öğrenemedikleri ve çoğunlukla hataya düştükleri bu konuda, Adıyaman ilinde (Çadırkent’te) yaşayan Suriyeli öğrencilerin Türkçe yazım ve noktalama kurallarına uyma becerilerinin ölçülmesi çok önemli bir konu olarak görülmektedir. Bu makalede; Adıyaman ilinde yaşayan Suriyeli öğrencilerin yazmış oldukları Türkçe kompozisyonlarda ortaya çıkan yazım ve noktalama yanlışları üzerine çeşitli değerlendirmeler yapılacak; en çok tekrarlanandan en aza, bu hatalar üzerine çeşitli veriler ortaya konacaktır. Elde edilen veriler, Araçlara Türkçe öğretimi konusunda atılacak adımlara ve bundan sonra yapılacak olan çalışmalara katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Türk Dili, Yazım ve Noktalama, Suriyeli Sığınmacılar.

¹ Bu makale; 13-15 Mayıs 2016 tarihleri arasında Adıyaman Üniversitesinde düzenlenen 1. Gerçek ve Umud Arasında Suriyeli Mülteciler Sempozyumu’nda sunulan bildiri özetinden genişletilerek hazırlanmıştır.

²Doç. Dr., İnönü Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, e-posta: fatih.alkayis@inonu.edu.tr

Giriş

Yazım kuralları ve noktalama işaretlerinin yazıdaki önemi çok büyüktür. Bir metnin doğru okunup doğru anlaşılabilmesi için o metinde yazım kuralları ve noktalama işaretlerinin yerli yerinde kullanılmış olması gerekmektedir. Yazım ve noktalama açısından sıkıntılı metinlerin eksik veya yanlış anlaşılması, hatta hiç anlaşılması olmadukça doğal bir sonuçtur. *Yazım*, “dildeki sözleri ses ve yapılarına uygun bir şekilde ve kurallarına göre yazıya geçirme” (Buran, 2015:339); *noktalama* ise “yazılı anlatımda duygu ve düşüncenin daha iyi anlatılmasını ve doğru anlaşılmasını sağlayan işaretler sistemi” (Buran, 2015:234-235) olarak tanımlanmaktadır.

“Dünyada ana dili konuşuru olarak sayı bakımından beşinci sırada yer alan Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenmek isteyen kişi sayısı her geçen gün daha çok artmaktadır” (Gün/Akkaya/Kara, 2014: 3). Bizim için bir yabancı dil bilmek (*Arapça, İngilizce, Fransızca* vb.) ne kadar önem arz ediyorsa yabancı bir kişi için de Türkçe öğrenmek o denli önemlidir. Gerek konuşmada gerek yazıda, yabancı bir dili kullanmanın belli ölçütleri vardır. Makalemizin konusuyla ilgili olarak, Türkçe yazma becerisini elde etmenin yolu, öncelikle yazım kuralları ve noktalama işaretlerini öğrenmekten ve bu bilgileri uygulamaya dökmekten geçer.

“Arapça konuşulan ülkelere sığınan Suriyeliler açısından dil bir bariyer teşkil etmezken, Türkiye’ye iltica edenlerin günlük hayata, eğitime, iş ortamlarına ve diğer koşullara uyum sağlamalarında Türkçe ciddi bir engel oluşturmaktadır” (Moralı, 2018: 1428). “Ülkelerindeki savaş sebebiyle Türkiye’ye iltica etmek durumunda kalan Suriyeliler için yeni bir dil olan Türkçeyi öğrenmek günlük hayat koşulları açısından bir zorunluluk hâline gelmiştir” (Gün, 2015: 121). “Mültecilere dil öğretimi yapılırken, dilin hangi düzeyde öğretileceği, nelerin öğretileceği, hangi dilsel becerilerin geliştirilmesine ağırlık verileceği gibi konular gündeme gelmektedir” (Bölükbaşı, 2016: 22). Türkçeyi öğrenenlerin yazım ve noktalama konularındaki eksikliklerinin tespit edilmesi, hem sorunun aşılmasında hem de daha kısa sürede başarı elde edilmesinde etkili olacaktır. Bu başarı, gerek Türkçeyi öğrenenlerin gerekse öğretenlerin ortaya koyacakları maddi ve manevi emeklerle gerçekleşecektir.

Yöntem:

Bu makalede Suriyeli sığınmacıların Türkçe yazım ve noktalama kurallarına uyma beceri ve hâkimiyetlerinin ölçülmesi amaçlandığından, “metin oluşturma” ve “metin inceleme” yöntemleri³ uygulanmıştır. Çalışmanın evrenini Adıyaman Çadirkent’teki bütün sığınmacılar, örneklemini ise aynı yerde yaşayan 18-19 yaş aralığındaki Suriyeli lise mezunu sığınmacılar oluşturmaktadır. Bu makalede; Adıyaman Çadirkent’te yaşayan ve burada bir okutman öncülüğünde Türkçe öğrenen, 18-19 yaş aralığındaki lise mezunu toplam 16 Suriyeli sığınmacının⁴ “*Arkadaş Sevgisi*” ve “*Kitap Sevgisi*” konularında yazmış oldukları toplam 32 adet kompozisyon, Türkçe yazım ve noktalama kuralları açısından değerlendirilmiştir. Söz konusu öğrencilerin yazmış oldukları kompozisyonlarda ortaya çıkan yazım ve noktalama yanlışları aşağıda çeşitli başlıklar altında sıralanmış ve makalenin sonunda da bunlarla ilgili sonuç ve önerilere yer verilmiştir. Buradaki amaç, öğrencilerin yazım ve noktalama hatalarını teşhir etmek değil; bu yanlışların belirlenmesinden sonra onlara doğru bilgiyi, doğru yöntemlerle öğretmenin yolunu açmaktır. Bu açıdan, bu makalede ortaya konan örnekler, yabancılara Türkçenin yazım ve noktalama kurallarını öğreten okutmanlarımız için birer hareket noktası olarak düşünülebilir.

³ Çalışmamızın yöntemini konusunda; Kaynakça kısmında verilen makalelerin yöntem bölümleri incelenmiş ve buradaki izlenimlerden hareketle, makalemiz için de uygun olan “metin oluşturma” ve “metin inceleme” adları belirlenmiştir.

⁴ Kompozisyonların 3 tanesinde ad ve soyadı yazmamaktadır. Bu nedenle öğrencilerden 3’ünün cinsiyeti bilinmemektedir. Geri kalanların 6’sı kız, 7’si erkektir.

Bulgular:

A) KOMPOZİSYONLARDAKİ YAZIM YANLIŞLARI

TÜRKÇE KÖKENLİ SÖZLERDE YAZIM YANLIŞLARI

Ayrı yazılması gereken sözler

Arkadaşlıkta kan bağı olmasada sevgi ve saygı bağı vardır.

Bazı günlerde kendimizi mutsuz ve kötü hissederiz.

Hayat acı vetatlı olayların karışımında ibarettir.

Hemiyhemde kötü arkadaş grubu...

Hiçte zor bir şey değil.

Ölümekadar arkadaş kalacaktır.

Bitişik yazılması gereken sözler

Bir çok insan bulabilirsiniz.

Bir çok güzel bulundu.

Hiç bir şey belmiyor.

Kitaplar ben de alışkanlık yaptı.

Kitaplarımız kayıp olmakta.

Fiillerin aldığı ekler

Bize zarar verer.

Güzel vakit geçiriz.

Her zaman onların desteklerine ihtiyaç duyuyoruz.

Kitap okumadan üniversite okurak bilgimiz sınırlı olur.

Kitaplar kalpten hüznü çıkarır.

Büyük-küçük harflerin kullanımı

Özellikle türkçe kitapları okuyunca

Kalınlık-incelik uyumu

Arkadeş hayatta arkadaşının yanında durur.

Bilgilendirir ve kültürlendirir.

Doğru ve orijinaldır.

Dost kara günde belli olur.

Kalbimizda ...

Kitap vazgaçılmaz bir yoldur.
Kitaplar sayesinde bazen uçan bir halıya bineriz.
Şöyle bir söz söylemişler.

Doğru yazımı bilinmeyen sözcükler

Arkadaşına söylediğin sırları aileyne söylemezsin.
Başk biriyle konuşacak bir insan...
Bilgi kaynağı
Bir kişinin bizi yarı yolda bıraktığı zamanlar
Bizim yalnız anlarımızda...
Bizim yolumuzu aydınlatır.
Eski zaman insanları nasıl yaşıyordu?
Her şey geçici neteteliktir.
İyi arkadaş her zaman güvenlidir.
Kim yükariye çıkmak isterse kitap okumalı.
Kitaplar bizim yardımcımızdır.
Saygılı olmaları lazımdır.
Senile ...
Sevinçlerimiz ve üzümlerimizi
Usursuz dost arayın dostsuz kalır.
Yalnız kalıyorsun.
Yeni arkadaşlıklar kararız.
Zamana göre değişiklik gösterir.

ALINTI SÖZLERDE YAZIM YANLIŞLARI

Arkadaşlarımız sahip çıkalım.
Benim bir proplemim oldu.
Çocuğundan kitap okumasını isteyen ebevenler
Dahilerden birisi sorundur: “Niçin kitap okuyorsun?”
Dürüst dostun hasihat acıdır.
Haytımında en önemli şey kitaplardır.
Hir insanın...
İlahiy kitaplar...
Kitabları sevmişler.
Kitap içinden dünyayı görürüz.
Kitaplar gerçek dusttur.

Kitaplarda çok meharet var.
Kitapların başından hiç ayrılmak istemiyorum.
Okumak, internitte vakit geçirmekten daha güzel.
Tasadufen tanışırız.
Tevsiye ediyorum.
Yanı dostluk sevmektir.

B) KOMPOZİSYONLARDAKİ NOKTALAMA YANLIŞLARI

Yazılan kompozisyonlarda ortaya çıkan noktalama yanlışları genel olarak “nokta, virgül, noktalı virgül, kesme işareti ve satır sonu hece bölme” kaynaklı hatalarından ibarettir. Noktalama yanlışlarını belli başlı örnekleriyle birlikte toplam beş başlık altında toplayabiliriz:

Nokta hataları:

Ben kitapları çok seviyorum. Ve bu yüzden...
İyi arkadaşlar vardır Arkadaşlara
Mutlu olduğunuz. Zaman
Ülkede ne kadar kitap okunuyorsa o kadar gelişme vardır. Demektir.

Virgül hataları:

Arkadaşlık insan hayatında çok önemli bir şeydir insan ailesinden...
Çok güzel bir duygudur hayata hazırlar.
İçki alkol sigara küfür gibi
Kimsenin birbirine güveni kalmadığı, şu zor hayatta

Noktalı virgül hataları:

Arkadaş arkadaşını sevmeli çünkü sevgi yoksa güven yok demektir.
Bazen farklıyız ama birbirimizi çok seviyoruz.
Onunla konuşamam çünkü onunla konuşursam

Kesme işareti hataları:

Günümüz’de ileri seviyeler’e ulaştık.
Yaşadığı dünya’da arkadaş edinmemiz gerekmektedir.

Satır sonu hece bölme hataları:

dostl-
arımız

.....
dür-
üstlüğüne
.....
kardeşlerim-
in
.....
paylaş-
ırsın
.....
hayat-
ımızda
.....
öğrenir-
iz.
.....

Tablo - 1

Cinsiyet	Sayı
Kız öğrenci	6
Erkek öğrenci	7
Cinsiyet belirtmemiş olanlar	3

Tablo - 2

Yazım ve noktalama yanlışlarının nedenleri

Yazım yanlışları	Ayrı ve bitişik yazılması gereken sözcüklerin yazımı, bağlaçların yazımı, geniş zaman ekinin yazımı, özel adların yazımı, alıntı sözlerin yazımı, kalınlık incelik uyumunun bilinmemesi...
Noktalama yanlışları	Nokta, virgül, noktalı virgül, kesme işaretinin eksik veya yanlış kullanımından kaynaklanan hatalar; satır sonu hecelere ayırmadaki yanlışlıklar.

Sonuç ve Öneriler

“Suriyeli Araplara Türk kültürü aktarımında gelenek-görenekler ile yaşayış biçimine ağırlık verilerek çeşitli etkinlikler yapılmasında yarar bulunduğu söylenebilir” (Gün, 2015:128). Çünkü, Türkçeyi Türk gelenek ve görenekleriyle birlikte öğrenen sığınmacılar hem Türk kültürü hakkında önemli bilgiler edinmekte hem toplumla bütünleşmekte hem de dil öğrenmektedirler.

Suriyeli sığınmacılar yazı çalışmaları yaptıkları ölçüde, olası yazım ve noktalama hataları ortadan kalkacak ve Türkçe öğrenme süreci başarıyla sonuçlanacaktır.

Adıyaman Çadırkent'te yaşayan ve burada Türkçe öğrenen sığınmacıların Türkçe yazım ve noktalama kurallarına uyma becerileri konusunda, yazmış oldukları kompozisyonlardan hareketle birtakım sonuçlar ortaya çıkmıştır. Okutmanlar, Türkçeyi öğrettikleri Suriyeli sığınmacıların yazım ve noktalama hatalarını daha aza indirmek ya da tamamen ortadan kaldırmak adına, aşağıda sıralayacağımız durumlar üzerinde daha çok durmalı ve bu konuda bolca örnek vererek onların eksiklerini tamamlamalarına yardımcı olmalıdır:

Yazım yanlışları için öneriler:

- Türkçede, bazı birleşik sözlerin dışında, kelime ve bağlaçlar ayrı yazılır. *Bazı günler / hem iyi hem de / acı ve tatlı / ölüme kadar / kan bağı olmasa da / hiç de zor bir şey değil* gibi kelimeler bu şekilde yazılmalıdır.
- Türkçede bazı birleşik sözler ve hâl ekleri bitişik yazılır. *Birçok / hiçbir şey / bende alışkanlık yaptı / kaybolmakta* gibi kelimeler bu şekilde yazılmalıdır.
- Fiillere gelen geniş zaman ekleri yerinde kullanılmalıdır. Türkçede geniş zaman kipini “-r; -ar,-er;-ur, -ür” ekleri⁵ karşılamaktadır. *İhtiyaç duyarsız / zarar verir / kalpten hüznü çıkarır / vakit geçiririz / sınırlı olur* gibi kelimeler bu şekilde yazılmalıdır.
- Türkçede özel adlar büyük harfle başlar. *Türkçe* kelimesi bir dil adıdır, dil adları büyük harfle başlar; ancak dil adlarından sonra gelen çekim ekleri kesme işareti ile ayrılmaz.
- Türkçede kalınlık-incelik uyumu çok büyük önem arz etmektedir. *Arkadaş / günde / kalbimizde / kültürlendirir / sayesinde / şöyle / vazgeçilmez* gibi kelimeler bu şekilde yazılmalıdır.
- *Aile / aydınlatmak / başka / bıraktığı / değişiklik / kaynak / kusursuz / nasıl / saygılı / yukarı* gibi kelimeler bu şekilde yazılmalıdır. Ayrıca, bildirme görevinde kullanılan “-Dir” ekinin kendisinden önceki kelimeye bitişik yazılması gerektiği bilinmelidir. Örnek: *“güvenilirdir / yardımcımızdır”*. Bunların yanı sıra, zamirlerin “ile” bağlacıyla kullanımı konusu da özel bilgi gerektirmektedir. Burada zamir ile bağlaç arasına ilgi eki girmektedir (*çokluk üçüncü şahıs zamiri hariç*). Kompozisyonlarda kullanılmış olan “*senile*” yerine “*seninle*” biçiminin doğru olduğu öğretilmeli ve bu konuda geniş bilgi verilmelidir.
- Türkçedeki alıntı sözler, Türkçenin kurallarına göre kullanılmaktadır. Kompozisyonlarda kullanılan alıntı sözlerin genellikle Arapça, Farsça ve İngilizce kökenli oldukları görülmektedir. Arapça kökenli olan “*dâhi / dünya / ebeveyn / ilahî / hayat / kitap / maharet / nasihat / sahip / tavsiye / tesadüf*”; Farsça kökenli olan “*dost / her / hiç*”; İngilizce (Batı) kökenli olan “*internet / problem*” gibi kelimeler bu şekilde yazılmalıdır.

Noktalama yanlışları için öneriler:

- Noktalama hataları, genel olarak *nokta, virgöl, noktalı virgöl ve kesme işaretinin* kullanım özelliklerinin yeterince bilinmemesinden kaynaklanmaktadır. Bunun yanı sıra, satır sonunda hecelerin yanlış yerden bölünmesinden dolayı ortaya

⁵ Geniş zaman kipi hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Ergin, 1992: 291-295.

çıkın hatalar da dikkati çekmektedir. Türkçeyi öğrenen yabancılar, kendilerine noktalama işaretlerinin işlevlerinin doğru ve tam olarak anlatılıp öğretilmesi ile dilimizi daha etkili ve daha güzel biçimde kullanabileceklerdir.

Kaynaklar

- Ayverdi, İlhan (2005). Misalli Büyük Türkçe Sözlük (3 cilt), Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul.
- Bölükbaş, Fatma (2016). "Suriyeli Mültecilerin Dil İhtiyaçlarının Analizi: İstanbul Örneği", Cilt 9, Sayı 46, Ekim.
- Buran, Ahmet (2015). Türklük Bilimi Terimleri Sözlüğü, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Ergin, Muharrem (1992). Türk Dil Bilgisi, Bayrak Yayınları, İstanbul.
- Gün, Mesut (2015). "Yabancılar Türkte Öğretimi Veren Öğretim Elemanlarının Adıyaman İli Çadır Kent Bölgesinde Türkçe Öğrenen Suriyeli Mültecilere Türk Kültürü Aktarımına İlişkin Görüşleri", Cappadocia Journal of History and Social Sciences, Volume 5, p. 119-138.
- Gün, Mesut; Akkaya, Ahmet; Kara, Ömer Tuğrul (2014). "Yabancılar Türkte Öğretimi Ders Kitaplarının Türkçe Öğretim Merkezlerinde Görev Yapan Öğretim Elemanları Açısından Değerlendirilmesi", Turkish Studies, Volume 9/6 Spring, p. 1-16, ANKARA/TURKEY.
- Moralı, Gürkan (2018). "Suriyeli Mülteci Çocuklara Türktenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar", OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, yıl 8, cilt 8, sayı 15, Ağustos.
- Türkçe Sözlük (2005). Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Yazım Kılavuzu (2012). Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- "Arkadaş Sevgisi" ve "Kitap Sevgisi" konularında Suriyeli Sığınmacıların Yazdıkları Kompozisyonlar, Adıyaman-2016.